

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 19. roznika 1868.

List 25.

**Tarbula,
keršanska junakinja.**

Zložil Janez Bilc.

VII.

(Dalje.)

Široka komaj cesta
Obsega vso derhal,
Ki se na polje z mesta
Dervi ko reke val.

Derhali se dervijo
Iz mesta ven na plan,
Tu gledajo, prežijo,
Kakó terpi kristjan.

Mladenči in možaki
Tam kri prelivajo;
Device ko junaki
Za Krista vmirajo.

Tam rabelj gospodari
In suče ojstri meč,
In koljkorkrat udari,
Kristjanov toljk' je preč.

Luč mnogim že vgasila
Je roka rabeljna;
Al Tarbula premila
Še ni posekana.

Kaj kervnik meč izmivaš,
Brez dela kaj stojiš;
Predolgo že počivaš,
Kaj deve ne vmoriš?

Zapoved mi je taka,
Sođnik veleval to:
Naj ta cvetlica čaka,
Da zadnja padla bo.

Mučence milo gleda,
Pa ona ne medlí;
Na lica kane blede
Solzica le 'z oči.

Pač blaga je devica,
Ko bela lilija,
Ki se na nji rosica
Pohlevno lesketa.

Pa, lilija prezala,
Po tebi zdaj-le bo:
Skor vela boš ležala,
Ležala pod kosó.

Preblagor, o devica!
Bo tebi vekomaj,
Ker sablje te ojstrica
Preséli v sveti raj.

Pa vedež še presneti
Poskusi jo derznó,
Če veri morda sveti
Zdaj dala bi slovó?

Al ona povikšuje
Boga, ki vstvaril svet,
Ki vse stvari zderžuje
In v nič spreminja spet.

In vedežu očita
Krivico gnjusnih djanj;
Grozi, kak strahovita
Že čaka kaznen nanj.

Še vedež preserditi
Nevsmiljeno divjá,
Devica da zmotiti
Keršanska se ne dá.

Ne trese se dušica,
Ne bije ji serce;
Le iz očes solzica
Na lica vtrinja se.

Ne čuti več telesa
Presrečno bitje zdaj;
Okuša že nebesa, —
Neskončno srečni kraj.

Morivčeva desnica
Zasuče ojstri meč:
Živela ni devica
Na tužni zemlji več. —

Se sveta kri razlila
Na suho je zemljo;
Se duša preselila
V presrečno je nebo.

V nebesih je dobila
Častite zmage ven'c;
Ji množ'ca d'vic ovila
Ga je krog dviških senc.

Plačilo vživa svoje
Pred tronom Večnega;
In novo pesem poje
V obličju Jagnjeta.
(Konec nasl.)

**Nekoliko pomenkov,
vsled novih postav potrebnih,
načertal
dr. Lavosl. Gregorec.**

B. Nova šolska postava,

ako se strogo vvede, utegne cerkvi občutne rane sekati v oziru kristjanske odreje naše mladosti. To reč nam posvetljujejo dovolj dotične debate v državnem zboru in pa dogodbe v tej isti reči na Badenskem, v Belgiji, na Laškem. Beri liste naših škofov. Pomislimo sledeče opazke:

1. Deržava si svoji najvišje vredovanje in nadzorništvo o vesoljnem poduku in izreji. Cerkev božja pa misli, da imajo o tej reči stariši in pa cerkev tudi nekaj veljavne besede (je tedaj nekoliko bolj liberalna, kakor se marsikomu dozdeva).
2. Le verski poduk in vaje se pustijo cerkvi, — kako in kaj pa se bo v drugih predmetih učilo, bi ona se ziniti ne smela. Tako je že od te strani razvideti, da je katoliška izreja naše mladosti negotova. Prosimo, naj se primerja katoliška izreja naših gimnazij ravno načertanemu izreku. Gotovo bo nekdo silo zadovoljen, ako nova šolska postava rodi v malih šolah, kar je pruski učilni načert v prvih 18 letih na svet spravil pri naših gimnazijah. Probatum est.
3. Ko so cerkvi šole odvzeli, njej po § 4 dopusté, si staviti nove šole. Tega paragrafa se bomo morebiti prisiljeni poslužili, ako se dosedanje farne šole, premnogokrat tik cerkev na cerkvenem zemljišči, sem ter tje tudi s cerkvenimi denarji pozidane, nebi kot cerkvene šole nikakor zamogle ohraniti.
4. Če bi se zgodilo, da med katoliško mladino vsled § 6 za učitelja postavijo kakega juda, luterana ali kogar si bodi druge vere (§ 6 namreč pravi, da se pri učiteljih nima nikakor gledati na versko prepričanje), bi duhovna oblast prišla v velike zadrege s svojimi verniki. Prepričani namreč smo, da za toliki pregrešni indiferentizem (nemarčnost) še vendar nismo godni.
5. Na Badenskem je hotela svetna šolska oblast spraviti v šole nič vredno knjigo za „berilo.“ Nadškof Vikari so bili morali ono knjigo prepovedati. Ministerstvo pa je zapovedalo in terdilo, da nadškofova prepoved nič ne velja. Zavolj § 7 nove šolske postave pri nas enakim neprilikam pot ni zaperta.
6. Po 8. § hoče svetna oblast dohodke normalne šolske in študijske zaloge ter drugih katoliških šolskih sporočil tudi med luterane, jude itd. deliti, ako katoličani ne dokažemo, da so naši katoliški pred-

starši le samo za katoliške šole in ne tudi ob enem za luteranske in judovske svojih denarjev ali posestev darovali. Ker smo katoličani od sedaj le stranka v državi, bomo morali, se vé da po postavni poti, reklamirati, kar je našega, kolikor se bo dalo.

7. Šolski ogledi, dekani in župniki so zgubili svojo vradno šolsko opravilo. Škofi so tedaj zgubili veliko za kristjansko odrejo zelo potrebnega vpliva do učiteljev. In vendar bi jim še za naprej imeli dati cerkvene službe, mežnarije, orgljanje itd., nje tedaj prav za prav plačevati. Državno gospodarstvo namreč ne glešta še cvenka za učitelje, cerkvenega jarma oproščene. Morebiti še bomo morali doživeti, da bi mogel z nami še kaki jud „Libera“ popevati. Dosledno bi bilo.
8. Mesto dosedanjih šolskih vradov dobimo: ministerstvo, deželno šolsko svetovavstvo, okrajno in pa srenjsko (farno) šolsko svetovavstvo. Deželno šolsko svetovavstvo bo brezversko, i. e. confessionslos, tedaj je prašanje, če bodo škofi svojim duhovnikom privolili pristopiti. Kako bo kaj z okrajnimi in srenjskimi svetovavstvi, še ne vemo.
9. Po novi postavi tedaj ni pušen duhovstvu tisti vpliv do šol, ki je potreben, da se katol. dolžnost spolnuje. Mi pa, če nas izrinejo v imenu postave, pridemo v imenu Jezusa Kristusa, ki nam je ukazal: „Euntes docete omnes gentes.“ Skerbeti in paziti na otroke in učitelje nas dolžnost veže, kakor in kolikor se bo dalo, bodisi nasprotnikom milo ali nemilo. Vzame se nam postavno orožje, ostane pa duhovno, moralno, ki ga bode treba prav rabiti, cerkvene službe pa bomo takim vzeli, ki jih ne bodo vredni.

C. Postava medverska.

O tej naj načrtamo le sledeče naj znamenitiše točke.

1. Revers, t. j. pismena obljuba, da iz mešanega zakona rodilci se otroci se imajo v katoliški veri izrežati, — nima več veljave.
2. Po 14. letu starosti sme po novi postavi vsakdo poprejšnjo vero zapustiti in k drugi pristopiti. Cerkev pa misli, da je marsikteri človek zadosti sposoben še pred 14. letom spoznati, da brez katoliške vere ni zveličanja in brez kersta ni mogoče v nebesa priti.
3. Nove predpisane pravila pri prestopu k drugi veri so zdaj manj sitne, kar pripoznavamo.
4. Odpad od Kristusove vere se po novi postavi pred svetno oblastjo nima več za hudo pregreho.
5. Zoper naredbe katoliške cerkve je to, kar inovernikom dopuša 12. člen. Vsled njega smejo n. pr. luterani svojega merliča včasih tudi v blagoslovljeni zemlji katoliških pokopališč slovesno po svoji šegi pokopati, tedaj z obligatno pridigo.
6. Nekaj postavne skerbi je še ostalo za spodobno posvečevanje nedelj in praznikov.
7. 14. člen luteranom dovoli, da smejo n. pr. tudi veliki petek zvoniti. Habeant sibi.

Ta načert smo napisali, da se v nekterih versticah razvidi razloček med postavami konkordatne dobe in pa te, ktera se sedaj začne. Treba bode hraniti katoliške načela in vzore, ki so neodjenljivi in bodo gotovo zmagali. Konkordat je razdertina, močno orožje nam je odpadlo; ali mladi David je tudi s slabo vrečo (fračo) in kamenom „in nomine Domini exercituum“ veliko opravil.

Zakaj neki sv. Oče Pij IX ne popusté svojih dežel ter svojega posvetnega posestva?

(Konec.)

Odgovorimo slednjič še na nekatere navadne ugovore novošegnih prostomavtarjev.

Pervi ugovor: „V cerkveni državi se je že delj časa slabo gospodarilo, in ni upanja, da bi se kedaj zboljšalo. Zatoraj imajo prebivalci le-te države pravico želeti in tirjati drugačno vladno, in kolikor je v njih moči tudi pospeševati in pripravljati si tako, ki jim bode bolj vstrezala in dobro gospodarila.“

Odgovarjamo: 1. Ako imajo papeževi podložni v resnici tako pravico, nimajo je še zavoljo tega ne Viktor-Emanuel, ne Garibaldi, ne Macini, ne njihovi pajdaši na Pijemonškem in na Kozjeku, kajti oni niso papeževi državljani. 2. Papeževi podložni sploh ne želijo kaj preveč papeževe vlade s pijemonško zamenjati, kar se vidi iz tega, ker zunanji puntarji morajo v Rimu že več lét puntarski odbor vzdrževati, da bi tam s podpihovanjem in z drugimi nepoštenimi pripomočki puntarskemu ognju še le ognjišče pripravili. 3. Rimsko-papeževa vlada je v primeri s pijemonško Emanuelovo še zmiraj pravi vzor in izgled dobre vlade! Sicer že tudi papeževa vlada davno čuti, da je treba zboljšanja v marsikterem oziru, in že veliko se je bilo poskusilo v ta namen, veliko se je tudi še namerovalo; da se pa ni vse doseglo in dognalo zavoljo žalostnih prekucev 59. leta, in da se je papeževa vlada pri prenearedbah ovirala, kdo je kriv? Mar ona? — Ali ne nova Italija in Francija? — Dalje moramo tudi še omeniti gledé besede „prenearedba“, da namreč papeževa vlada in vsak pravi katoličan marsikaj, kar imenujejo mnogi prekucuhi v Parizu in v Florencii „prenearedbo“, ne spoznava za zboljšanje, ampak za pokvarjenje in pohujšanje. 4. Kaj bi neki taki talijanski prostomavtarček rekel, ko bi mu kakega dné ropar s silo vlomil v hišo, ter ga ljubeznjivo pozdravil z besedami: „V tej hiši se je slabo gospodarilo, poberi toraj kopita in zgubi se mi: jest sem zdaj gospod tukaj, ker mislim bolje gospodariti!“ Kaj bi neki rekel pregnani gospodar — mavtar k temu? —

Drugi ugovor: „Talijanski narod ima pravico zediniti se; to pa ni mogoče, ako se Rim s svojo oblastjo ne pritakne celoti. Narodnosti pravice so svete pravice.“

Odgovarjamo: Da imajo narodnosti vsaka svoje vterjene pravice, se ne dá tajiti; vendar pa prašamo: Ali še ostane narodnim pravicom tista nerazžaljiva vterjenost, ako se imajo zavoljo njih ljudem naravske pravice v blato teptati? Ali ni potem tako imenovana svetost narodnih pravic prav podobna svetosti tako zvanih novošegnih, prekucijskih pravic, ktere tudi prostomavtarsko rogovilstvo ljudstvom priznava? — Kaj bi neki rekli drugi vladarji, ko bi se resno poprijel ruski car tega načela? — Take pravice so podobne pravicom tistih ljudi, ki drugim po sili v denarnico segajo z namenom, ptuje blago zediniti s svojim! — Majhne, po pravici sestavljene države imajo ravno tako pravico za svoj obstanek, kakoršno ima vsak posestnik za svoje premoženje.

Obstanek malih državic pa tudi ne more biti nikomur v nesrečo, kakor tudi ni nesreča, da je posemeljsko premoženje v rokah mnogih in ne enega samega človeka, ali pa dveh ali treh Adamovcev. 2. Ako ima talijansko ljudstvo narodne pravice do cerkvene države, ima pa nasproti zopet 200 milijonov katoličanov vesoljnega sveta zgodovinske, verske, neprepustljive pravice do svetne papeževe posesti in nikdo zdrave pameti ne more tirjati, da bi se le-te pravice 200 milijo-

nov ljudi morale umakniti narodnim pravicam edinih Talijanov. Po vsi pravici toraj ima pri starem ostati.

Tretji ugovor: „Cerkev je duhovna oblast, kraljestvo Kristusovo, ktero pa po njegovih lastnih besedah ni kraljestvo tega sveta. Zunanji, materialni pritiskljeji ni njen namen, pa ji tudi ni na korist.“

Odgovarjamo: 1. Cerkev, se vé, da ni kaka posvetna naprava, ni „tega sveta“, vendar pa je „na tem svetu“, vidljiva, vnana, ker ne obstaja iz angelov, ampak iz ljudi, obdanih z mesom in kervjo. Iz tega se vidi, da potrebuje za svoj obstanek in svojo delavnost tudi zunanjih telesnih ali svetnih pripomočkov. 2. Ko bi se človeštvo tako obnašalo, kakor zahteva njegov visoki namen in poklic, potem bi tudi cerkev ne potrebovala svoje države, potem pa tudi ne bi bilo treba nobene druge države z vsim tistim policijskim in vojaškim vladanjem. Potem ne bi manjkalo cerkvi ne potrebnih pripomočkov, ne prostosti neogibno potrebne k dosegi svojega namena na zemlji. Dokler pa še ni človeštvo gledé bogoslužnosti in obnašanja popolnoma, dokler se bode nahajalo na svetu še toliko pomanjkljivosti, toliko slabega — in to bode tako do konca sveta — dokler bode „svet ves v hudobijah“ in se bo sv. cerkev od vsih strani napadala, preganjala in stiskala: tako dolgo bo še tudi potrebovala naprave, ktera ji daje za cerkveno vladanje potrebnih pripomočkov ter ji zagotavlja neogibno potrebno prostost in samostalnost. Ako „talijanski kralj“ vse ljudi spremeni v svetnike, in ako je porok, da bodo do konca sveta le svetniki stanovali na zemlji: potem, če si prisvoji cerkveno državo, pri vsem tem še vselej po krivici, bi saj cerkev škode ne terpela.

Dokler pa ni vse tako, kakor bi moglo biti po Božji naredbi, tako dolgo divjá — toliko bolj vsak kralj, ali kdor si bodi, zoper svojo kri in svoje meso, ako cerkvi ropa prostost in premoženje. In zato mora Pij IX oporekati in ž njimi bode vedno protestovala vsa cerkev do zadnjega dihljeja zoper vsakoršno nasilstvo in ropanje svojega posestva in svojih pravic. Naj poprašuje poveršnost, kratkovidnost in topoumje, ali pa zvijača, sleparija in hudobnost: „Zakaj se noče Pij IX odpovedati svoji posvetni oblasti?“ — odgovarjali bodemo vedno: „Ker nima vzroka, ker ne more, ker ne smé!“ — (Po Brosch.-Cycl.) F. B.

Tri mesce na Jutrovem.

XXIV.

(Greška velika sabota in gnjusobe v naj svetejšem kraju.)

(Konec tega oddelka.)

Tudi naj viši mostovž, kjer navadno le vrabci go-spodarijo, je bil danes obljuden. Neka evropejska gospoda je ondi lazila, meni se je zdelo da so Prusi; bili so tako visoko, da se jim je morda v glavi vertelo, in tako nevarno se je vidilo, da je človek mislil, da bodo zdaj zdaj doli zgermeli, ograja je bila namreč vsa luknjasta, kar je gotovo zob časa naredil. Po dolgem čakanju se dá grekom privoljenje se luknje okleniti, skoz ktero se jim podá „sveti ogenj.“ Kakor divje zveri napadejo svoj plen, tako skočijo greki k luknji in se med sabo pretepajo, kateri bo bliže. Mislil sem tuleče rise gledati, ko vidim njih obnašanje in slišim njih vpitje. Dolgo so se suvali, predno se ti živi valovi pomiré. Ko je bilo že vse umirjeno, neki grek, rudeče-belo oblečen kot škrtelj, prerije špalir vojakov, da bi prišel do množice pri luknji; serdito ga zgrabijo vojaki, da bi ga zavrnili nazaj, on pa se verže na tla kakor terdovraten deček, kateri se kuja, ter maha z rokami in nogami, da bi prišel do množice; — vojaki pa s palicami vdrihajo po njem —

dobro je bilo, kamor je padlo — posebno eden častnikov ga je pošteno klestil. Vpitja in hruma, kateri je zdaj vstal, ni vstani popisati nobeno pero. Borivec je kričal, vojaki so vpili, derhal pri luknji je pa z glavami in vošenicami v rokah zmajevala in rjula, kakor bi jih bil za en trenutek satan obsedel. Po dolgem pretepu je še le pušen k drugi množici. Vso srajco so bili raz njega stergali, da je kazal gole roke in potem še le je dosegel svoj cilj in konec. Pa vendar je bilo vse nazadnje le gola šegavost; predno se je procesija začela, je pa šel prostovoljno proč; torej utegne to divje obnašanje biti le šega pri njih blagoslovljevanji tega čudnega „svetega ognja.“

Okoli dveh pride patrijarh s svojim spremstvom; pred njim nesejo 6 malih bander, dvoje rumeno, dvoje rudeče, dvoje višnjevo, za tem gre 13 dijakonov v cerkvenih oblačilih, 8 pa černo oblečenih v talarjih in dva s kadihnicama, da sta ga vedno kadila; na zadnje gre patrijarh, majhen mož s sivo brado, za njim gredo pa dvakrat ali celo trikrat po trije korenjaški popi, kateri gredo eden z drugim sklenjeni, tako da imajo eden drugemu roke na rame položene, ter so trojnata živa ograja, da ljudstvo patrijarha podreti ne more. Cela ta procesija gre trikrat okoli božjega groba in ko patrijarh prvi pot pride do luknje, skoz ktero se bo ogenj dal, se začne močno vpitje ali prav za prav tuljenje, ktero zopet poneha, kadar memo odide. Ko drugi pride, je še večji tuljenje in dalje terpi. Ko pa tretji pride, tuljenja ni konca ne kraja, dokler ognja ni. Nisem še vidil tako divjih obrazov, kakor so jih zdaj imeli; kakor divji razkačeni levi so tirjali ognja, — vse žile obraza so debelo napete, — beli zobje režé jim med ustnicami, — z rokami so otresovali svoje vošence kakor človek, kateri jezno žuga svojemu sovražniku, — glas ni bil več glas človeški, ampak glas razljutene zveri... Res sem mislil, da je sam peklenšček med njimi, — tako rjovenje se je slišalo.

Med tem rjovenjem se dijakon v pluvijalu približa luknji, ktere se je množica strastno deržala, — v rokah ima iz palec širokih plehastih stremenov narejeno posodo; stremeni zgór, ko se vpognejo, delajo bunko, v ktero se „sveti ogenj“ dene, da ga ne ugasnejo. S to posodo čaka posvečenega ognja, ktereга nekteri več dni hoda na dom nesejo. Ko mu patrijarh dene ognja v posodo, teče kakor bi za njim gorelo v staroversko cerkev, da tam prižge sveče, drugi pa čakajo novega ognja, ter vpijejo, da je groza. Ko so ga jim dali, prižge prvi svoje vošence in po tem so se tako topli zanj, da je vse ugasnilo; zopet dobé novega ognja, pa zavolj tepenja tudi tega komaj ohranijo; tako so se topli, da niso že z lepo mogli vsega prižgati. Armenci, bolj mirni, kateri pri levi luknji ogenj dobivajo, so bili že zdavno vse vošence nažgali, — do tretjega nadstropja imajo že vsi prižgane svečice, med tem ko greki eden drugemu ogenj ugasujejo. Najposled je vendar vse prižgano pred grobom in po bližnji staroverski cerkvi. Glava pri glavi je tičala, vsaki je deržal kviško svoje goreče vošence, katerih nekteri cele šopke skupaj imajo. Iz vošenic se je kadilo, da je črni dim nad glavami plaval, — viditi je bilo, kakor da bi v sredi plamena glave pogubljenih plavale, celo morje ognja jih je obdajalo. Kakor predpodoba pekla se je pred mano razvijala; gosti dim je tudi do nas prišel, močno se je na persi ulegal, da je bilo že dihanje težko. Vošence so vedno bolj ugasovale, — mi pa gerdobijo na tem svetem mestu počenjeno premišljevanje gremo domu k kosilu, ktereга smo bili odložili, da bi vidili to gnjusobo. Dobro pol ure je terpelo, pa kako grozno je bilo! Nikoli ne bom pozabil.“

(Pot v Betlehem. — Dolina Rataim. — Pristava Simeonova. — Vodnjak ss. treh Kraljev. — Mar-Elija. — Rahelin grob. — Prihod v Betlehem.)

Proti večeru 7. mal. travna smo nastopili kar peš prav prijazno pot v mestice Betlehem, kamor se pride v kacic dveh urah. Šli smo iz mesta Jeruzalema ob večerni strani skoz jopske vrata pa mem vertov in ribnika Birket-es-Sultán ob dolini Hinom. Ob desni je za nami ostal hrib hudobnega sveta in Kajfova hiša. Kmali smo bili v skorej uro dolgi dolini Rafaím ali v dolu velikanov, kjer so bili Filiščani velikrat hudo tepeni. (Joz. 15, 8; 2. Sam. 5, 18; 1. Kron. 11, 15; 14, 9.) Dolina je po nekoliko obdelovana in je lahno nagnjena k zahodu proti Vadi-el-verd (zeleni dolini). Kazali so nam na dalje pristavo Simeona pravičnega, potlej zraven pristave gerškega patrijarha tisti kraj, kjer je Marija Devica počivala in ki legenda pravi, da se ji je gredoči drevje priklanjalo. Znamenit je nekoliko naprej stari vodnjak; menijo namreč, da ravno ondi se je bila trem modrim zopet zvezda prikazala, ko so šli od Heroda proti Betlehemu (Mat. 2, 10). Gre se nekoliko nakviško in kmali se pride na verhunec k prijetnemu studencu, kateri sicer ni tako bister kakor naši vrelci, pa mi je vender kaj dobro storil. Ob levi je samostan in cerkev greških razkolnikov Mar-Elija, t. j. sv. Elija. Pravijo namreč, da je tukaj prerok počival, ko je bežal pred serdito Jezabelo; skorej vstrič studenca ob desni kažejo še skalo in vdertino v nji, kjer je neki prerok spal. Od tod se na prvo prav lepo vidi Betlehem na prijaznem homeu, obdan z oljkami in nogradi. Res, srečen pogled, ki sercu kaj dobro dé.

Četert ure pred Betlehemom je Rahelin spominek (Kubbet-Rahil), čedno poslopjice s pokopališčem okrog. To je morebiti najstarejši spominek na zemlji, ki ga je postavil očak Jakop svoji ženi Raheli, ktera je bila na tem mestu umerla. Ta kraj so neki judje od turkov kupili in sedanji lepo zidani šteroglati spominek je od l. 1679, ki pa ima zdaljšek proti vzhodu, zidan od Mozesa Montefiore-a. Grob je znotraj v hramiču narejen in se skoz omrežje vidi. Kolikrat je spominek od svojega začetka predelan, v novo postavljen bil itd., tega menda nihče ne vé. V čislú ga pa imajo kristjani, judje in turki.

Bilo je že blizo večera, ko pridemo v prijazno mestice, ki ima podobo kake bolj vasi ali terga naših krajev. Prebiva tukaj kacic 3000 čeverstih in prav čednih ljudi in precej se pozná, da keršanstvo gospoduje, ker vse bolj snažno in prijazniši je kakor pa po družih krajih. Res se zrotranja čistost tudi po zunanjem razodeva; pa tudi obdelovano po vertih in poljih je vse pridniši in skerbnejši. Precej dolgo smo hodili, preden dosežemo konec mesta, kjer že prav na kraju stoji samostan z imenitno betlehemsko stolnico, pod katero je tista ljubeznjiva duplinica, v kateri je Zveličar človeštva na svet prišel. Vse poslopje je nekaka terdnjava, kakor vsi samostani na Jutrovem, in pred njo je keršansko pokopališče in nazaj podolgoma prav lepo teržišče, po katerem je množica dečkov skakala in se veselo igrala. Precej so nas obdajali in nam ponujali mnogoterih izdelkov na prodaj, ki jih izdelujejo iz oljke, iz črnega kamna od mertvega morja in družih tvarin, zlasti molke, križe, cevke za smodke itd. Oblečeni so bili ti otroci v lahkih haljicah, višnjevih, rudečih in vsaktere barve ter so skakljali tam okrog. Nisem kmali kaj prijaznišega vidil kakor so ti dečaki; bili so res prav kakor pastirčki ob Zveličarjevem rojstvu.

V samostanu smo bili priljudno sprejeti, žejni in lačni dostojno s hladili in jedili poterjeni.

Vojška med resnico in lažjo.

(Konec.)

Gotovo vsakemu, ki ima še kaj serca za Avstrijo, za domovino in vladarja, in komur ni še liberalizem in branje njegovega časništva zmotilo in skalilo zdravega pogleda, se serce žalosti topi, ako gledamo, beremo in slišimo, kakšen je sedanji stan nekdanj veliko večje in mogočniše katoliške Avstrije, kaj se doma godi, tiska in govori, in kaj se zunaj piše in napoveduje. Nehoté se sili vprašanje, kam bomo prišli, kdo bo Avstrijo ohranil, kdo jo bo varoval? — „Ako Gospod mesta ne varuje, zastoj čujejo, ki ga varujejo,“ govori kraljevi prerok. In ravno to naj bode naše upanje, to je naša tolažba! Gospod bo Avstrijo varoval, rešil in ohranil, naj si jo tudi vse zapusti, ako bomo varstva vredni, tega se terdno nadjamo, ker rešiti in ohraniti mu je obilno število dobrih in zvestih kristjanov, dobrih in vdanih otrok njegove cerkve. Sej je celo sodomske mesta zarad 10 pravičnih hotel rešiti in ohraniti, bode li toraj Avstrijo brez pomoči pustil, ki ima toliko bogoljubnih katoličanov! Toraj naj si bo tudi začetek: „Quare fremuerunt gentes, — dirumpamus vincula eorum:“ — terdno upamo, da konec bo „Te Deum.“

Bode pa li Gospod za tega del čudeže delal? Prederzno bi bilo to misliti; marveč bode tudi tu veljalo: Pomagaj si sam, in tudi Bog ti bode pomagal! Na noge tedaj, pomagajmo si! Tisti duh, ki je zoper pravice naj večega dela avstrijskih prebivavcev, bodi si zoper cerkvene ali národne, tudi Avstrii sami gotovo ni koristen. „Justitia regnorum fundamentum,“ — „Recta tueri,“ — pa vse „Unitis viribus,“ kakor bratje naj so narodi med seboj; ne pa da bi en narod hotel gospodovati, drugi mu mogel hlapčevati.

„Čuti in moliti“ nam je nadalje, truditi in delati vsakemu po svojem stanu in zmožnosti kot zvestim deržavljanom in domoljubom v prid naše Avstrije sploh in posebej v blagor našega vernega slovenskega naroda. Naj bolj zdatno in gotovo bomo po našem prepričanju ta namen dosegli, ako skerbimo in delamo, da ne bo tudi pri nas pešala vera in vdanost do cerkve, pokoršina do duhovske in posvetne oblasti. Naj bi se toraj izobraženi v tem ne dali motiti; naj bi pa tudi po moči in okolišinah odvrčevali, kar bi priproste v ti zadevi motiti utegnili.

Zatoraj, ako imamo sploh že hvaležni biti, da po stoletnem nasprotnem prizadevanji je narod še slovenski ostal, moramo vse drugač še bolj hvaležni biti zato, da je narod neskaljeno vero ohranil, da ne pozná in ne bere veri, cerkvi in národnosti sovražnih časnikov in knjižurij, da se toraj tudi ni še navzel strupa, ki ga drugod tako bogato trosijo, in kateri tu in tam že kaže svoj trohljivi sad. Bodi si, da so v kaki reči manj izobraženi, namesto tega pa so ostali, kar je več vredno, zvesti podložniki, v obilni večini dobri kristjani, vdani cerkvi, vneti za njenega poglavarja, zaupajoči svoji duhovšini in njim, ki jih kot svoje prave prijatelje in zagovornike poznajo.

Casi so resni, to vsaki čuti in vé; ni se nam več toliko bati, da bi narod s potujčevanjem zginil, ker se zavéda; ne govorimo o nevarnosti vojske in bankerota; žugajo nevarnosti od druge strani. Odpira namreč, kakor je znano, nova doba zmajraj bolj vrata skrivnim družbam, bolj ali manj nevarnim veri, cerkvi, narodom; krivoverskim učenikom, judom, in bilo je že o priložnosti nekega razgovora o judih v Galiciji brati, da se s poželjivim očesom ozirajo na Kranjsko, kjer do zdaj niso imeli pravice in postava. *) Nam ni li tedaj v tacih

*) Iz Planine smo ravno undan slišali, da se ondi neka judovska deržina zlagoma vstanavlja. Na Štajersko jih je že precej prišlo,

okolisinah treba čuti, ako nevarnosti ne moremo čisto odverniti, da je saj ne prezrimo, temveč se nanjo pripravimo ter jo po moči zmanjšujemo. Naša politika bodi popolnoma priprosta, evangelijska: „prudentes sicut serpentes — simplices sicut columbae.“ Bodimo previdni, ne poslušajmo zmotenih in motivcev, ne menimo se zanje, ravnajmo in bodimo, kakor da bi jih ne blo — brez sovraštva.

Naj bode naše orožje živa beseda, prijazni, prijateljski pogovori, poduk in opomin o primernih priložnostih in okolisinah, kakoršnih se v mestih, terghih in na deželi ne manjka, in poživljajoča tiskana čerka. Podpirajmo toraj po moči katoliško časništvo, zlasti in pred vsem domače slovensko. Od vsih slovenskih časnikov tirjamo, da naj katoliško reč zastopajo kakor pravo svojo lastno, kar je res, zakaj nobeden slovenskih vrednikov nam ni znan, da bi ne bil katoliške vere. Jud se gorko potega za juda, luteran za luterana itd.; ne bil bi vreden katoličan, da ga solnce obseva, ako bi bil on zoper svojo lastno cerkev. Zdaj ni čas za to, da bi katoličan luč pod polovnjak skrival. Moške katoliške časnike bomo Slovenci tudi moško podpirali. V nobenem farovžu in kaplaniji naj bi se „Danica“ ne pogrešala. Ne da bi jo duhovni le sami brali, temuč da roma od hiše do hiše, tudi premožni v občinah naj se spodbudujejo in opomnijo, da si jo naročé. Enako tudi naše verle, hvale vredno vredovane „Novice“ — in druge nam in našemu vodilu prijazne časnike. Skerbimo in pomagajmo ob enem, da tudi društvo sv. Mohora in sl. Matica krepko napreduje in se razširja, ter tudi po ti poti mnogo dobrih, koristnih in primernih knjig pride ukaželjnim Slovincem v roke. *)

V edinosti pa je moč. Spominjamo se v svoj prid Svatoplukovih šibic. Ako tužni vidimo, kako tu in tam bogo Avstrijo tezaajo, kako poželjivo ultra-italijanstvo šterli, da bi ji še kako roko odtergalo: naj nam v prid naroda pomenljivo geslo „Unitis viribus“ ne bode le prazne besede!

Unitis viribus, z združeno močjo tedaj, dragi domoljubi, možje in veljaki, ki veljavo in serce do naroda imate. Bodimo edini in združeni v veri in vdanosti do cerkve in njenih poglavarjev, edini in združeni v ljubezni do milega slovenskega naroda in v vsih dolžnostih do splošnje in posebne domovine. Ako že o mnogih in mnogih priložnostih izrečena pohvala ni beseda le na jeziku, da namreč med dobrotniki slovenskega naroda stoji duhovšina v prvi versti, — bodite ji toraj resnični prijatli, bodite ž njo; tudi ona bo z vami. Boljši pa odkriti sovražnik, kakor deset hinavskih in sebičnih prijatlov.

Naj tedaj drugi v psevdo-liberalizmu, in kar je ž njim in krog njega, išejo in oznanujejo zveličanje ter se zbirajo pod njegovim drevesom; nam naj veličastno in za vse stoletja nepremagljivo drevo, ki je izrastlo iz gorušičinega zerna, imenitniši, in vselej častito in domače bo. Naj nas za tega del tudi černijo, obrekujejo in napadajo; bodi si, — „discipulus non supra magistrum.“ Pokazalo se bo o svojem času, ktera politika je za dušo in telo, za čas in za večnost bolj koristna; pokazalo, da

kakor piše „Slov. Narod.“ Zastran krivovercev pa je tudi znano, da na Dunaju svoje zmote vsiljuje odpadniki Ronge, Forstner, Gschweilt.

Vr.

*) Kteri berejo nemško časništvo zraven slovenskega, zlasti tudi po deželi, naj se jim priložnost dá (n. pr. z zameno), da sprejmejo, beró in se soznajajo s katol. časništvom in njegovo politiko, Volksfreund-om, Vaterland-om, Gegenwart-jo itd. Enako bi mogla s katoliško beletristiko oskerbljena bukvarnica saj tu in tam, zlasti pri izobraženi mladini toliko škodljive brezbožne romane in — „leihbibliothek“ koristno nadomestiti in kolikor se dá, spodrinuti.

Pis.

bi le prepozno ne bilo, kterege drevesa sad državi in narodom rodi pravo srečo.

Mi za svojo stran smo prepričani, da le po ti poti in taki politiki bomo sebi, narodu in državi naj bolj zdatno in gotovo koristili; da ako pod senco tega drevesa zidamo, bomo zidali na skalo; ako tako čujemo, nas bode varoval Gospod, — in kdo vé, znabiti ravno zarad vernih in kat. cerkvi vdanih Slovanov in Slovencev, in po njih, varoval in ohranil tudi Avstrijo. Bodi in veljá naj nam vseskozi in v vsakem oziru Vodnikovo: Z Bogom in z združeno močjo: „za Vero, Domovino in Cesarja.“ —

m. s.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Tergovska zbornica v Ljubljani po nasvetu svojega predsednika g. V. K. Zupana namérja napraviti posebno deželno zavaršnico zoper ogenj, da bi toliko denara ne šlo iz dežele za take zavarovanja. V seji 7. majnika si je zbornica izvolila zadevni odbor, v katerem so ti-le možje: V. K. Zupan, Jož. Gregorič, Vaso Petričič, Gust. Tönnies in Iv. Fabijan. — Močno je želeli, da bi se družba osnovala, ako je upanje, da se bo izhajalo, in od prvega do zadnjega vsa dežela naj bi se je vdeleževala. Kjer koli vidimo možé zbrane, ki deželo ljubijo in želé njeno korist povzdigniti, jih mora enoserčno podpirati cela dežela, ker le z edinostjo se kaj dá doseči.

Dokler pa domača naprava ne vstane, je priporočevanja vredna zlasti „peštanska zavaršnica“, ki ima tri milijone istine, zavaruje po nizki ceni in škodo vestno izplačuje, kadar se taka primeri.

Zavarovati zamore sleherni vse svoje reči zoper škodo ognja; zoper škodo, ki se utegne prevažnemu blagu zgoditi po suhem ali po vodi itd. Bolj natanko se zvé ta reč pri g. Fr. Drenik-u, opravniku peštanske družbe (v Medijatovi hiši št. 273).

— Mnogi menijo, da je ranjca Marija Svetina, po domače Medijatovka, svoje premoženje zapustila kapitelnu ter s tim njegove prihodke zboljšala. To pa je napéna misel; zapustila je premoženje le za dobrotné naméne, in škofijstvo s korarstvom ima to v oskerbovanji.

Iz Tersta. Škofijski list naznanja poskušnjo za 4 vceroznanske učiteljstva v teržaških glavnih šolah s plačo po 700 gld. na leto. Enako je razpisana poskušnja vodja in kateheta za začetne in nižji realne šole v Pirani. — 27. majnika so bile v Repentaboru duhovske posvetovanja tomajske dekanije pod predsedništvom m. škofa. —

Dopis iz Dunaja, 24. rožnika. Znano je, kako zmedena je bila na državnem zboru obravnava denarnih postavnih predlogov. Večina denarnega odbora je hotla državnim posodnikom četertino dolga odtergati, ali kar je vse eno, namesto po 5 gl. le 4 gl. od sto obresti plačevati. Manjšina pa je tirjala, da naj se tudi prihodnjič po 5 gld. od sto obresti plačuje, naloži pa naj se na tiste obligacije, ktere je država dolžna posodnikom s časom ali po vadjljanji ali kako drugač splaćati, po 20% kuponskega davka; na tiste obligacije, kterih država ni zavezana, kakor pravimo, nazaj plačevati, naj se pa naloži kuponskega davka le 16%; verh tega pa naj se pri kapitalu toliko odterga, da bo vse skupej tudi 20% zneslo. Tedaj se vidi, da je bila manjšina, ktera je zoper odterganje kapitala svojo besedo povzdigovala, zelo nedosledna, ker je odterganje z davki mešala in sama zoper svoje načelo grešila. Slovenski poslanci so se terdo držali te misli, da zbor nima pravice komur si bodi, državnim posodnikom, cerkvi, bogatinom itd. — njih lastnine jemati, terdili smo pa z Rygerjem, da ima vsak državlján dolžnost k državi.

nim stroškom po svojih prihodkih kaj prikladati, to je, da ima država pravico vsakemu po velikosti njegovih dohodkov primerne davke naložiti. Zato slovenskim poslancem ni bilo moč z večino glasovati, ki je tirjala državnim posodnikom četertino njih lastnine odtergati, pa tudi ne z manjšino, ktera je premalo davka tirjala in k davkom tudi terganje na kapitalu mešala. Slovenci so glasovali za Rygerjev predlog, ki je zahteval, da naj se na obligacije 25% kuponskega davka naloži. Kar sicer ni še toliko, kolikor drugi državljanji davka plačujejo, pa bi vendar sedanjim okoliščinam nekakošno primerno bilo. Za ta predlog je glasovalo tudi unih 46, kateri so poprej za večinski predlog glasovali. Zato je bilo za Rygerjev predlog 58 glasov. *)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Čudite se!) Katoliška cerkev že davno davno ni imela toliko sovražnikov in tako malo prijatlov. Skorej vse vlade so ji nasprotne ali saj mlačne do nje. Morebiti nikoli ni imela cerkev tudi med svojimi lastnimi otroci toliko Iškarjotov, kolikor jih ima ravno ta čas. Ali ni katoliška cerkev pri koncu, kakor so protestantje že davno prerokovali?

Počasi, počasi, prijatelj! Katoliška cerkev je ravno zdaj v naj lepšem razcvetu; razpada le protestanstvo, ktero je tolikrat reklo, da je papež antikrist, in da je že prav blizu konec katoličanstva.

„Des Papst's Gewalt wird bald vergahn“, to je: „Papeževa moč bo kmali preč“, je vedeževal Martin Luter v svoji „gladki“ nemščini že pred več sto leti. Toda ta prerok je bobovico jedel. Čujte! Zdaj luterani sami vse drugač govoré o katoliški cerkvi. „Round Table“, eden naj zmožnejših protestanskih časnikov v severni Ameriki mesca majnika pod napisom „Rimska cerkev“ stermit in piše, da zdaj, ko se sv. Očetu beg za vselej napoveduje, ko se govori, da dnevi papeštva so štetí, zdaj gre skrivni pretres skoz vesoljni svet in priča, da moč cerkve nad srcem človeškega rodú nikoli ni bila večí, kakor je ta trenutek njenega napovedovanega pogina. „Rimsko-katoliška cerkev“, pravi dalje, „je po naši misli dandanašnji močnejši kakor pa je bila zadnjega pol stoletja. Njena moč življenja se kaže v sto in sto potih...“

Res je, da na Avstrijskem je ravno ta čas veliko katoličanov zaspanih in s framasoni in judi v en rog trobijo; pa to ne bo zmiraj terpelo, ker že zdaj se začenja ločenje, in kar je plév, bo odnesel veter puhlega „liberalizma“ v „Lovšovo jamo“, v mavtarske lože (?), ali kamor se bo zavertilo. Sicer pa se bo zbirala naj čistejši pšenica, ktere lepoti se bo čudil svet. Preveč blago je človeško serce, da bi na svojo prihodnost pozabilo, dokler se čisto ne poživini.

„Eucharis“ v Trieru praša, če je nad „katoliško“ Avstrijo obupati? in odgovarja, da ne. Sicer je sedemdnevna pruska vojska žalostno posvetila v državne razmere avstrijske, domú vračavši se zmagovavci so tudi o verskem stanju neprijetne reči pravili. Za tem je nasledoval vertoglavi učenjski shod, hujskanje zoper konkordat, bevskanje v judovskem časništvu, v shodih delavcev in po ljubeznjivih srenjskih zborih, končno poprotestančenje „verskega“ učiteljskega semeniša (po imenu pedagogium), in šolske postave s poželenjem po katoliških šolskih zalogah... Pisavec pristavlja, da pri tem pa nad „katoliško“ Avstrijo ni obupati, pové marsiktero, ki je ne kaže ponavljati, pristavlja, da der-

žavni zbori niso vselej vesoljno glasilo narodov, da po urnosti liberalcev so velikrat srenjski zbori v očitnem nasprotju s prebivavstvom. Tako se godí po dobro katoliških mestih ob Renu. „Ne strašite se pred Dunajem; Dunaj ni Avstrija. Naše ljudstvo je dobro katoliško in bo zopet oživeló...“; pri tem bo duhovstvo svojo dolžnost spolnovalo. Tudi se ne smejo judovski listi jemati za naj zanesljivši gorkomér splošnjega mnenja“ itd. Se vé, da takrat, ko je dunajski dopisnik take reči pisal, odpadniki Ronge, Forstner, Gschweitz še niso rojili po dunajskih gostilnicah. Pa tudi ti ne bodo „novonemških“ čudežev delali za razširjanje „novonemških“ zmót. Nespameti se človek kmali naveliča, ktere ga ni še vsih sedem bebecv oblizalo. —

Preveč prebrisan je človeški um, da bi v zmoti hotel ostati, če je le poprej pričel serce nekoliko iz blata izkopavati. Umetna Amerika s svojimi mladimi močmi v celih kardelih kar močno hiti v katoliško cerkev. Pospeseva pa te prestope še očitna nespamet družih verstev, v katerih se ne um in ne serce dobro ne počuti, kakor: pustota puritanske nedelje; odrečenje vsacega nedolžnega veselja pri mnogih ločinah (sektah); telebanosti in butoglavnosti metodistiških skupšin, kjer se godé večí vertoglavnosti ko pri derviških plesih po Turškem; nezanesljivost in strah zavoljo prihodnosti; praznosta in dolgočasnost po protestanskih cerkvah in pri njih Božjih službah; pa tudi črna vojska, med ktero je katoliška cerkev edina o vsestranskem razporu ohranila svojo edinost. Eden imenitnih protestanskih generalov je terdil, da le samo katoliški vojniški duhovniki so na poslednji vojski kaj koristili, in le do njih so imeli vojaki spoštovanje. Koliko veljavo pa imajo spreobračanja k katoliški cerkvi, naj pričajo ti-le zgledi, ki so se une dni vidili v cerkvi Marije D. v Dayton-u, Ohio. Gospodičina 18letna, ki se je mogla kar skrivaj katekizem učiti iz strahu pred starši, je bila pri kerševanju do solz ginjena. Nekdanj topniški častnik generala Šermana, s katerim je bil v znani veliki vojski z jugom, kjer je bil tri hude rane dobil, je bil moleč vero tako pretresen, da mu je glasú zmanjkalo. Take zmage samega zoper sebe in zoper zmoto so kaj bolj slavne in častitljive, pa tudi vse drugač rodovitne, kakor pa zmage zoper odločene države. Z njim vred se je spreobrnila tudi njegova žena, ki je bila ko otrok po katoliško keršena, sicer pa ni čisto nič uka imela iz kat. vere. Z njima ob enem je bil tudi njun otrok s pogojnim kerstom sprejet v katoliško cerkev.

Ozrimo se na nekatere katoliške dežele po Evropi in pogledimo le zerno kacega naroda, pa bomo vidili, da je narod vse drugač vdan sv. cerkvi, kakor pa so mnoge vlade in en del tako imenovane inteligencije, ki v menosti toni in se torej k mavtarstvu nagiba. Ko bi bilo laško ljudstvo tako, kakor je njegova vlada, ne bilo bi v malo letih le po enem samem časniku (Unità catt.) več milijonov darovalo sv. Očetu. Kako pobožen je španjolski narod sploh, koliko vere in gorečnosti je na Francoskem, je sploh znano. O naših deželah že celo nočem govoriti, katerih vernosti so bivše tridnevne, pa ravnokar obhajane šmarnice z družimi neštevilnimi dokazi vred zopet tako častito spričevanje dale in ga vedno dajejo.

Po Nemškem, od koder je berkasti Ronge obupan v talarji pribežal na liberalni Dunaj, kjer ga pa tudi zasmehujejo, — po Nemškem — rečem, se katoličanstvo ravno današnje dni z nekako silo hitro razširja, da se je čuditi. V Eisleben-u, rojstnem mestu Lutrovem, kjer pred kratkim še ni bilo nič katoliškega, zdaj ne stoji le prijazna cerkev, temuč imajo tudi že vstanovljeno rokodelsko družbo, za ktero se tudi protestantje močno pečajo. Po Saksonskem se povsod katoliške cerkve zi-

*) Po tem naj se blagovoli popraviti, kar je bilo v zadnjem listu drugač rečeno. Vr.

dajo, kakor v Zappendorf-u, Merseburg-u, Delitzsch-u. Misijonov pa je toliko po Nemškem, da dolgo dolgo ne pridemo na konec, ako bi hotli posneti le to, kar en sam list (Volksztg.) o tem pripoveduje. — V Berlinu je dobrotna gospa volila v sporočilu 50.000 tolarjev kakor istino za vstanov katoliške gimnazije. Da pa v Anglii katoličanstvo le še hitreje napredva, je tudi znano in velikrat se je že o tem pisalo.

Premišljevanja vredno pa je, kar „Unitá catt.“ pravi o protestanstvu: „Trienški cerkveni zbor je bil dobo določil, po kateri dobi se bode protestantizem nehal razširjati, nastopni vesoljni cerkveni zbor pa bo zaznamnjal dobo njegove smerti.“ To se bode komu čudno zdelo, pravi „Volksztg.“, ker je dandanašnji vender še veliko protestantov. Vender pa ni tajiti, da je protestantizem na zadnjem kraju razpada. To dokazuje obširno iz tega, ker se je protestantizem že v toliko ločin in podločin razširal, da se — kakor pri Babelu — eden drugemu zmote očitajo. Zato tudi miru nimajo, in kateri resnice išče, jo poslednjič najde v katoliški cerkvi, ali pa saj spozná, da le tukaj je je najti. Priča naj izmed stoterih tukaj le en sam zgled.

John Hopkins, pridigar episkopske ločine, je sin škofa teh krivovercev, Hopkins-a, ki je v kratkem umerl v Vermont-u. Pridigar John je poprej pisaril v episkopski list „Church Journal“, zdaj se je pa odpovedal. V slovesu piše besede, iz katerih je posneti, da njegov oče škof je bil na smertni postelji že ali pravi ud katoliške cerkve, ali pa je saj imel misli, ki so bile določno zoperprotestanske. Ta umerli anglikanski škof je nekda v enem svojih spisov rekel po znani protestanški psovski, da so vzroki: papeža za antikrista imeti. To leto pa, ko je umerl, je menil uno delo v novo na svitlo dati, ktere ga je vsega prepisal, svojo zmoto prekladal in naravnost povedal, da je slepo za drugimi govoril, ki so ga zapeljali, zdaj pa je dokazal, da ta misel protestanska zoper papeža ne more resnična biti. Tako tedaj že škofje v anglikanskem protestanstvu spoznavajo, da niso na terdem. —

Nasproti pa naj študirajo to le dogodbo, kateri škofom katoliškim zadrege stavijo ali pa njih veljave pri Bogu nočejo spoznati. Mil. škof v Basel-u, kakor „Baltim. Volksztg.“ piše, je bil dobil že poprej zaboj s poštnim znamnjem „Baden“, in v zaboji ste bile vervici s petljama ali zadergama, ena za škofa in ena za njegovega kancelarja. Nedavno zopet hoče jud Guggenheim oddati zabojček z napisom „škofu v Basel-u — vredno 400 fr.“ Poštni direktor vender ne zaupa judovskemu blagu, dá zaboj odpreti in najde v njem dve pasji kosti in zopet vervico z zadergo. Oddala se je ta reč pri okrajni sodnii, pa nikoli se ni slišalo, da bi bil jud za svoje junaško tihotapstvo plačilo dosegel. Znati je bilo, da „liberalni“ zasramovatelj je čakal na tisto maševanje, o katerem je pisano: „Lento gradu procedit divina vindicta, sed tarditatem iudicii gravitate compensat. Počasi — počasi se bliža Božje maševanje; toda kolikor kasneje pride, toliko huje zadene.“ Toliko saj je gotovo, pravi spis, da vervičar in ta pošiljavec vervic do škofa bazelskega je bil ravno tisti jud in usnjar Guggenheim, ki je undan tako strašen konec storil v morivnih rokah nekega vervarja v Niederwil-u. On sam, ta nesrečni jud, je kervovel iz osemnajst rán, in v smertnih britkostih je ječal: „To sem zaslužil! O Bog, bodi milostljiv meni ubogemu grešniku!“

Iz deržavnega zbora. V 127. seji 10. rožnika je deržavni zbor dovolil, da naj se prične delati železnica med Ljubljano in Terbižem. To je po Kranjskem napravilo veliko veselje, ker upa se od tod obilno koristiti za deželo. Trud in delo našega dr. Tomana za to reč

je nad vsako hvalo; pa ga tudi dežela ne bo pozabila. Okolišine iz govorov o tej priliki v nekem pomenu morebiti niso manj znamenite od reči same. Govoril je najprej dr. Klun v prid te naprave, — Štajarec Lohningar pa zoper njo. Dr. Toman je med drugim povdarjal, kako potrebna je železnica v vojskinem oziru, in med veliko pohvalo je sklenil s klicem: „Enaka pravica za vse!“

Nato pa je Beust povzél besedo za železnico in pojasnoval je politiški pomen te reči. Omenil je, da Čehom so se privolile železnice in s tem se je pričelo porazumljevanje s Sloveni; enako se mora delati v oziru na Kranjsko, ktero je tudi še k temu poslance v deržavni zbor poslalo. Zdaj pristavi Beust, da so se mu podtikale besede, da Slovene je treba na zid pritiskati, ki pa pravi, da jih ni govoril, pa da Slovenov ne bode sicer ravno na serce pritiskal, kakor tudi oni njega ne, — da pa vender ločivna stena mora pasti. — Beust blezo čuti, da njegovo pritiskanje na serce bi posebno katoliškim Slovenom — še zlasti po poslednjih dogodbah ne bilo preveč sladko; kažejo pa vender njegove besede, kar je močno želeli, da se kolo obrača ter se rezno želi sprava s slovenskimi narodi. K temu je tudi poslednji čas. Če tudi česki listi Beustu dosti hudo ugovarjajo in svojo terdijo, da je res rekel, da bo Slovene na steno pritiskal, ako ne bodo ubogali; vender njegovo govorjenje kaže, da odjenjuje in sprave želi, kar je po vsaki ceni dobro znamnje. Ako se namreč kolikoršna tolikoršna sprava doseže, se bode vender kaj ravnopravnosti jelo kazati, ki je zdaj za Slovene k večjemu nekoliko na popirji. Po mnozih krajih so pritožbe, da tudi to malo naredb, ki so vgodne slovenskemu življu in napredku, se ne spolnujejo. Nočemo ponavljati, kar pišejo in dokazujejo o tem slovenski časniki, dostavimo pa še to, da bi bilo pomirjenje in sprava želeli tudi v cerkvenem oziru. Potem bi se stranke nehale kresati ter bi keršanska ljubezen toliko ne terpela. Kar tedaj je dobrega, tega se je treba poprijeti, če bi tudi kogar si bodi samoljubje in sila na bolji pot obračala; sej to smo že prej ko drugi vedili, da brez Slovenov se v prid Avstrije ne dá nič opraviti.

V davkovski zadevi je bil poslednji čas hud vriš v zbornici in po časnikih. 8. t. m. se je v zbornici predlagalo, da naj se zemljišni davek povikša z doklado ene dvanajstinke, hišni razredni davek pa z doklado ene četertinke. Govoril je zoper to tudi g. dr. Toman, in slovenski s poljskimi poslanci posebno so s svojim tišanjem naj več pripomogli, da se je primanjka 51 milijonov zamašila z družimi davki, ter se bojo zemljiški davki le za tisto mervico povikšali, za ktero jih je bil Lariš ponižal. To pa se ne bo dalo več ubraniti, ker se je odborna večina Brestelnu že vdala in bo zbornica gotovo tudi po večini glasovala. Naši poslanci so povedali vse; ostane jim le še nasproti glasovati.

Iz dr. Tomanovega govora naj saj kaj malega povemo. Toman dokazuje, da ne na zemljišni ne na razredni hišni davek se ne dá dokladati, zlasti na Kranjskem ne. Kranjska dežela je preobložena z zemljišnim davkom zovoljo napčnega katasterja tako, da od l. 1843 se je staremu davku 535.731 gl. naverгло še 146.816 gl. in dežela je naj manj 3 milijone gl. zemlj. davka preveč plačala. To preobloženje je od tod, ker je cenitev previsoka. — Zastran hišnega davka pripoveduje poslanec zgled od hiše na Gorenškem, ktera plačuje hišnega davka 6 gl. 31 kr., s prikladami pa pride na 17 gl. 6 kr., akoravno čisti hišni dohodek znaša le 36 gl. 40 kr., in tedaj samo razredni davek vzame polovico dohodkov tej hiši. Govornik reče po dolgem razkazovanji še k sklepu:

Še dovolj družih dokazov imam v rokah, ktere bi Vam lahko tukaj pred oči postavljaj, ali nočem Vas več

dalje nadleževati. To pa, moja gospôda, vendar še rečem: kakor sem si jez štel za svojo sveto dolžnost, razložiti Vam in povedati, kako nas davki težé, in se mi zdi, ko bi tega storil ne bil, da bi ne bil vreden sin svoje domovine in bi bil vlado in tudi to zbornico le lepil; ravno tako pa tudi pričakujem od Vas, moja gospôda, da bote Vi take davkovske razmere resno prevdarili in da ne bote danes takih predlogov sprejeli — vsaj za vse dežele ne — kateri bi morali deželo, ktero jez zastopam, po davkih na beraško palico pripraviti.

Ako so že deželni stanovni pred 24 leti tako resnobno odbijali prenapeti zemljišni davek, gotovo se tudi danes od nas, ki smo zastopniki ljudstva, po pravici pričakuje, da ravno tako tudi mi ravnamo. Iz tega pa bote tudi posneli, zakaj smo mi za najviši kuponski davek glasovali. To se je zgodilo zato, ker vemo, da, če se državna primanjka drugače ne pridobi, se bojo morali davki povišati, kateri pa so v nekterih deželah že zdaj tako silni, da jih ni mogoče več plačevati in da ovirajo boljšo obdelavo zemlje, ter so krivi, da ljudem zavolj njih skoraj ni več obstati. (Pravo! na desnici.)

Umor kneza serbskega Mihela Obrenovića. Nad vladarji je ta previdnost Božja, da jih pri potuhnjenih napadih malokrat smertno zadene morivska roka. Pri serbskem knezu Mihelu se je drugač obrnilo; napadli so ga od zadi v letniku Topčideru advokat Radovanović iz Šabac-a, Rogić in Atanacković iz Požarevca, so vanj streljali, in v 5 minutah je bil knez mertev. Prigodba je toliko strašnejši, ker s knezom vred je še nekaj drugih oseb iz rodovine in družine ubitih ali pa ranjenih. Vzrok tega strašnega djanja še ni jasen, če tudi marsikaj natolcujejo. Morivce menda že sodnija ima v oblasti. Po deželnih postavah si narod v enem mescu družega kneza v skupščini voli. Med prezavci na prestol je imenovan pregnani knez Kara-Gjorgjević, zdaj na Avstrijskem; — potlej črnogorski vladika(?); naj berže pa bode po volji umerlega kneza njegov naslednik Milan Obrenović, Mihelov sinovec, kterege je vojni minister vojaštvu že priporočil. Sicer je Milan še dečko pod 13 leti in nekteri pomišljujejo, kaj se utegne med tem goditi, preden odraste. — 2. mal. serp. ima biti skupščina, ki bo volila novega

kneza. „Slov. Narod“ vé iz Belgrada, da Kara-Gjorgjević in Milan Obrenović sta oba na potu v Belgrad. Ako dobí vsak svojo stranko v deželi, ne bo dobro. —

Poslednje novice. Dr. Toman dobiva mnogotere zahvalnice za svoj trud v prid terbiško-ljubljanske železnice. — Pravijo, da princ Napoleon vse reči kaj bistro opazuje, in da zlasti z Dunaja je stricu pošiljal mnoge in dolge berzopise. — Slovenski časniki so polni slave za Fr. Palackega, ki je 7. t. m. obhajal 70. rojstni god. Ob enem se je preslavljal petdesetletnica „česke muzeje“, kateri je tudi slov. matica srečo vošila. —

Na Dunaju, 16. rožn. Danes je bilo iz ust predsednika dr. Kaiserfelda-Blagotinška za gotovo slišati, da 24. t. m. zbor končamo, pa le odložimo za kake 3 mesce. —

Iz Ljubljane. Mil. škof bodo birmovali v mescu mal. serpanu: 7. dan na Verhniki; 8. v Logatcu; 9. v Rovtah; 12. v št. Vidu pri Zat.; 13. na Kerki; 20. v Polhovem gradu.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Mat. Strucel-nu, fajm. na Rakitni, je duhovnija v mestu Kočevju podeljena.

V terzaški škofii. Č. g. Jan. Okorn ostane na daljnih 6 mescev v pokoju. Umerl je 22. majn. g. Jož. Križanac, kaplan pri ss. Janezu in Pavlu. R. I. P.

V lavantinski škofii. Č. g. Jak. Mastnak je postal fajmošter v Slivnici. — Prestavljeni so čč. gg.: Janez Nep. Kunaj k sv. Jurju pri Celju; Jernej Cocaj v Črešnice; Val. Stiplovšek v Mozirje; M. Brezovšek v Rajhenberg; Mat. Rola pride za korvikarja v Maribor. Jan. Gregelj, dosedaj kaplan v Mozirji, stopi v pokoj. — Umerl je g. And. Pirc, fajmošter Ločki, v pokoji. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Marija iz Idrije 1 gold. sr., prosi blagoslova zase in za sestro. — Duhovnija v Begnjah 8 gld. — Devica 1 dvajs.: za srečno zadnjo uro.

Za sv. deželo. Helena Bergant 1 gl.

Za Ameriko. Helena Bergant 1 gl.

Za afrik. misijon. Helena Bergant 1 gl.

Naročevanje

na

ZGODNJO DANICO

za drugo polovico leta 1868.

Moto. „Kdor se hitro naroči, se dvakrat naroči.“

Vsak človek vé, da pol „Danice“ — to nikamor ne kaže; kdor se je bil tedaj le za pol leta naročil, naj skusi naročilo jaderno obnoviti še za drugo polovico. — Ali po drugi strani je spet bolje polovica kakor pa čisto nič; ako je bil kdo tedaj prvo polletje brez „Zgodnje Danice“, naj si jo gotovo zdaj naroči, da bo imel saj kolikor toliko nébesnega sijanja v hiši. Težavno dostikrat je današnje dni naročniku za naročilo beca skoledovati; težavniše je pri duhovskih opravilih neprenehoma Danici streči; naj težavniše pa: Slovencem brez cerkvenega lista biti. Kaj čemo tedaj? Kdor se bode na Danico naročil, in kdor bo vanjo pridno dopisoval, bo s tim pokazal, da je mož, ki je naše besede in misli razumel. Zdaj pa Bog blagruj Vam za to, kar je bilo, kar je, in kar bo!

Danica velja

za pol leta po pošti . 2 gold. 20 kr., — za četert leta 1 gold. 15 kr.;

za pol leta v tiskarnici 1 „ 80 „ — za četert leta — „ 90 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača 18 kr., za prenarejanje napisa med letom 10 kr.

Odgovorni vrednik: Luka Jeran. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.